

Asia: VN/19415/2025

Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta laiksi liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (Kuljetusalan sääntelytoimet)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Liikenne- ja viestintäministeriö on pyytänyt Oikeusrekisterikeskukselta (ORK) lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi.

Hallituksen esitysluonnoksessa ehdotetaan muutettavaksi lakia liikenteen palveluista, ajokorttilakia, lakia kuljettajatutkinnon järjestämisestä ja lakia sakon täytäntöönpanosta. Liikenteen palveluista annettuun lakiin lisättäisiin muun muassa uusia seuraamussäännöksiä, jotta kabotaasirikkomuksesta ja kuljettajatodistuksen puuttumisesta voidaan jatkossa määrätä hallinnollinen maksuseuraamus. Poliisi, Tulli ja Rajavartiolaitos vastaisivat esitettyjen uusien seuraamusten määrittämisestä. Seuraamusten täytäntöönpanosta vastaisi ORK ja ne pantaisiin täytäntöön sakon täytäntöönpanosta annetun lain mukaisessa järjestyksessä. ORK:n näkemyksen mukaan sakon täytäntöönpanosta annetussa laissa on riittävät menettelysäännökset rahamääräisten seuraamusten täytäntöönpanosta. ORK vastaa tällä hetkellä yli 60 erilaisen rangaistusluonteisen hallinnollisen seuraamuksen täytäntöönpanosta. Luonnoksen mukaan esitettyjen lakien on tarkoitus tulla voimaan 1.3.2026.

Ehdotetun liikenteen palveluista annetun lain 255 d §:ssä säädettäisiin seuraamusmaksujen täytäntöönpanosta. Kyseiseen säännökseen sisältyvän informatiivisen viittauksen ohella sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n 2 momenttia on esitetty muutettavaksi. ORK pitää uusien seuraamusten lisäämistä sakon täytäntöönpanosta annettuun lakiin tärkeänä. Sakon täytäntöönpanosta annetun lain nojalla täytäntöönpantavat uudet rangaistusluonteiset hallinnolliset seuraamukset on viime vuosina säännönmukaisesti lisätty 1 §:n 2 momenttiin.

Esitetyn liikenteen palveluista annetun lain 255 d §:n 5 ja 6 momentissa säädettäisiin täytäntöönpanosta seuraavasti: ”Seuraamusmaksun täytäntöönpanosta säädetään sakon täytäntöönpanosta annetussa laissa (672/2002). Poliisin, Tullin, Rajavartiolaitoksen ja tuomioistuimen on ilmoitettava seuraamusmaksun määräämistä koskevasta päätöksestään Oikeusrekisterikeskukselle. Oikeusrekisterikeskukselle on ilmoitettava myös päätöksestä, jolla maksu on poistettu. Seuraamusmaksu vanhene viiden vuoden kuluttua lainvoiman saaneen ratkaisun antamisesta.” Useissa laeissa on säädetty rangaistusluonteisista hallinnollisista seuraamuksista ja niiden täytäntöönpanolaista. Hallituksen esityksessä eduskunnalle sakon täytäntöönpanosta annetun lain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi on kuitenkin esitetty kumottavaksi useista laeista säännös seuraamusmaksujen vanhentumisesta viidessä vuodessa lainvoiman saaneen päätöksen antamisesta (HE 5/2025 vp, s. 24, 41, 82 ja 85). Kumoamista on esitetty, koska jatkossa sakon täytäntöönpanosta annetun lain 4 b §:ssä säädetään, että nämä seuraamukset raukeavat viiden vuoden kuluttua lainvoiman saaneen ratkaisun antamispäivästä. Sakon täytäntöönpanosta annetun lain muutokset tulevat voimaan 1.1.2026. Edellä mainitun perusteella ORK kiinnittää huomiota liikenteen palveluista annetun lain 255 d §:n 6 momenttiin ja katsoo, ettei vanhentumisesta ole tarpeen säätää erikseen liikenteen palveluista annetussa laissa.

Esitysluonnoksesta ei ilmene, peritäänkö seuraamusmaksusta viivästyskorkoa. ORK:n näkemyksen mukaan rangaistusluonteisille hallinnollisille seuraamuksille ei tulisi periä viivästyskorkoa. Tämä olisi perusteltua siksi, että kyseiset seuraamukset ovat sanktioluonteisia maksuja ja rinnastuvat tässä suhteessa rahamääräisiin rangaistuksiin, joille ei peritä viivästyskorkoa. ORK pitää tärkeänä, että seuraamusten korottomuus lisätään erikseen perustelutekstiin. Maininnalla on selventävä informatiivinen merkitys sekä maksuvelvollisille että maksuasioita käsittelevien eri viranomaisten henkilöstölle.

Esitysluonnoksen mukaan tieliikenteen kabotaasisääntöjen rikkomisesta annettiin vuonna 2024 kolme sakkorangaistusta, kuten myös edellisenä vuonna. Kabotaasin valvonnan arvioidaan kuitenkin tehostuvan täsmällisten ja tarkkarajaisten seuraamusmaksujen vuoksi. Esitysluonnoksen mukaan nyt ehdotettavan lainsäädännön ei arvioida olennaisesti vaikuttavan ORK:n työmäärään ja sitä koskevien resurssivaikutusten odotetaan siksi jäävän vähäisiksi. Lisäksi on kuitenkin todettu, että esitetyt arviot seuraamusmaksujen määrästä perustuvat arvioihin ja seuraamusmaksuja voi syntyä vuosittain eri hallinnonaloilla useita, joten yhteisvaikutus ORK:n kokonaistyömäärään näkyy viiveellä ja mahdollinen lisäresursoinnin tarve tulee täsmentymään vasta myöhemmin.

ORK:n täytäntöönpanotietojärjestelmää ollaan uudistamassa. Samalla on tarkoitus uudistaa myös täytäntöönpanoilmoituksen teko ORK:lle. Tarkoituksena on, että tulevaisuudessa hallinnollisen seuraamuksen määrännyt viranomainen voisi tehdä ORK:lle täytäntöönpanoilmoituksen kehitteillä olevan ORK:n viranomaisportaalin kautta. Täytäntöönpanoilmoitus tehtäisiin viranomaisportaalin kautta suoraan ORK:n kehitteillä olevaan täytäntöönpanotietojärjestelmä Tapsaan. Sähköisen palvelun on määrä olla käytössä maaliskuussa 2026, joten myös liikenteen palveluista annetun lain mukaiset seuraamukset ilmoitettaisiin ORK:lle kehitteillä olevan palvelun kautta. Mikäli seuraamukset ilmoitettaisiin ORK:lle nykyisin käytössä olevan menettelyn mukaisesti, Poliisi, Tulli, Rajavartiolaitos ja tuomioistuin ilmoittaisivat tiedot ORK:lle sakkoluettelolla ja

täytäntöönpanoperustetta koskevat tiedot tallennettaisiin manuaalisesti ORK:n täytäntöönpanotietojärjestelmä Rajsaan.

Ilmoitustavasta riippumatta, jokainen uusi seuraamuslaji lisää ORK:n henkilötyön tarvetta täytäntöönpanovaiheessa muun muassa asiakasyhteydenottojen, täytäntöönpanoon liittyvien virhetilanteiden selvittämisen ja ulosottoon siirtyneiden saatavien valvonnan takia. Keskusteluissa oikeusministeriön kanssa on sovittu, että jokaisen uuden seuraamuslajin yhteydessä arvioidaan sen täytäntöönpanosta aiheutuvan lisähenkilötyön määrä, vaikka lisähenkilötyön määrä yhtä uutta seuraamuslajia kohti olisi vähäinen. Kun uusia seuraamuslajeja tulee jatkuvasti lisää, ORK:n lisähenkilötyön tarvetta on tarpeen arvioida pidemmällä aikajaksolla viraston tulosohjausmenettelyssä. Käytössä olevilla tiedoilla ja useiden aiemmin säädettyjen hallinnollisten seuraamusten täytäntöönpanokokemuksen perusteella arvioidaan nyt, että esitettyjen hallinnollisten seuraamusmaksujen takia ORK:lle syntyy lisähenkilöstön tarvetta vähäisissä määrin.

Kivinen Jussi
Oikeusrekisterikeskus

Wejberg Maiju
Oikeusrekisterikeskus